

บทความวิชาการ

ครูกับการสอนออนไลน์ : การเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาแบบออนไลน์ในสถานการณ์ COVID-19

วนิดา ไปบุญส่ง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม

บทนำ

ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประชาชนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้การศึกษาเกิดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ก้าวทันต่อความต้องการในการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) จึงได้เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนการสอนทุกระดับ รวมทั้งการขยายโอกาสให้กับผู้เรียนเลือกเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และเป็นพลเมืองที่สร้างความยั่งยืนให้กับประเทศ

การเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นวิธีการถ่ายทอดเนื้อหา รูปภาพ วิดีโอ การใช้สื่อหลายๆประเภทร่วมกับการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ทันสมัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามความต้องการ ซึ่งการเรียนการสอนแบบออนไลน์มีความจำเป็นในปัจจุบัน เนื่องจากการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะทางการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในสถานการณ์ปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยองค์การอนามัยโลกได้ประกาศเป็นภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข ทำให้สถาบันการศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติ หนึ่งในมาตรการเพื่อการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 ได้แก่ วิธีการเว้นระยะห่างทางสังคม ทำให้เกิดกระแสของการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการทำงานและการศึกษา โดยในส่วนของศึกษามีการปรับเป็นรูปแบบการสอนออนไลน์ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ที่ได้ปรับบทบาทการสอนตามผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 เข้าสู่ระบบการสอนห้องเรียนออนไลน์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางการเรียนของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

การเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาแบบออนไลน์

การเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ในวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ตามปกติ โดยเฉพาะวิชาพลศึกษาซึ่งเป็นวิชาที่ผู้เรียนควรมีการปฏิบัติในระหว่างเรียน จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาการเรียนได้รวดเร็วและนานขึ้น และผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงแบ่งการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะก่อนการสอนออนไลน์

1. **ออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์** โดยพิจารณารูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะรายวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยก่อนสอนมีการทดสอบการใช้ระบบการเรียน

2. **ออกแบบสื่อการเรียนการสอน** ที่มีความทันสมัยหลากหลาย และเข้าใจง่าย เช่น รูปภาพ วิดีโอคลิป ข้อความกราฟิก เสียงพูด ดนตรีประกอบ เพื่อกระตุ้นความสนใจ อย่างไรก็ตามยังพบว่าปัญหาของการทำสื่อการสอนออนไลน์ของผู้สอนเกี่ยวกับขนาดตัวอักษรและสีของข้อความที่อ่อน ขนาดเล็ก จำนวนข้อความในสื่อมากเกินไป ทำให้มีผลต่อการมองเห็นและความสนใจเรียนรู้ลดลง

ระยะระหว่างการสอนออนไลน์

ผู้สอนมีการจัดกระบวนการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้การเรียนการสอนต่อเนื่อง ดังนี้

1. **เร่งเร้าความสนใจ** ก่อนเข้าสู่เนื้อหา เช่น วิดีโอ รูปภาพกราฟิก สถานการณ์เด่นในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความสนใจของผู้เรียนและอยากติดตามเพิ่มขึ้น

2. **บอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้** เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมความพร้อมของตนเองในการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. **ทบทวนความรู้เดิม** เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนทบทวนองค์ความรู้เดิมและเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้เนื้อหาใหม่ได้ง่ายขึ้น เช่น การถาม-ตอบ เป็นต้น

4. **นำเสนอเนื้อหาใหม่** เพื่อให้สืบค้นเนื้อหาจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆได้

5. **ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้** แนะนำวิธีการบูรณาการความรู้เดิม เพื่อนำไปสู่การใช้ความรู้ที่เหมาะสม

6. **ตอบสนองบทเรียน** ด้วยการมีส่วนร่วมระหว่างเรียน เช่น การตอบคำถาม เพื่อตรวจสอบความเข้าใจผู้เรียน

7. **ประเมินเพื่อการปรับปรุงระหว่างการเรียน** เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนทำให้ผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียน ได้แก่ การตั้งคำถาม การให้ข้อมูลย้อนกลับ

8. **สรุปผลการเรียนและการนำความรู้ไปใช้** เป็นการสรุปโมเดลการเรียน หัวข้อที่สำคัญรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามข้อสงสัยเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ความรู้ต่อไป

จากประสบการณ์ ในระยะระหว่างการสอนแบบออนไลน์พบว่า การแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียน ช่วยเป็นการทบทวนและเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนในเนื้อหาปัจจุบัน

ระยะภายหลังการสอนออนไลน์

1. **วัดประเมินผลการเรียน** เป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจภายหลังการเรียนรู้ ได้แก่ การเก็บคะแนน ภายหลังการเรียน การส่งชิ้นงาน การทดสอบด้วยข้อสอบ เช่น ข้อสอบอัตนัย ข้อสอบปรนัย การเติมคำ เป็นต้น เพื่อวัดประเมินผลผู้เรียนภายหลังการเรียนรู้

2. **ทบทวนหลังการปฏิบัติ** แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การสรุปบทเรียนของผู้สอนร่วมกับผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ขั้นตอนที่ 2 การสรุปผลการสอนโดยการพิจารณาภาพรวมของการสอน เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงมากขึ้น

จากประสบการณ์ ภายหลังการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ผู้สอนประเมินผลผู้เรียน จากการส่งชิ้นงานเพื่อเก็บคะแนน โดยให้ส่งผ่านห้องเรียนออนไลน์ (Google Class Room) และสะท้อนคิดหัวข้อการเรียนในประเด็น ได้เรียนรู้

อะไร นำไปใช้อย่างไร บรรยากาศการเรียนรู้เป็นอย่างไร ปัญหาและอุปสรรคของการเรียนรู้คืออะไร ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการทดสอบผู้เรียนด้วยแบบทดสอบปรนัย อันจะนำมาสู่การวัดผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องตามสภาพจริงระยะภายหลังการสอนออนไลน์

ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา โดยให้ผู้เรียนได้ออกแบบโปสเตอร์ ส่วนในวิชาพลศึกษาได้ให้ผู้เรียนจัดทำอุปกรณ์การออกกำลังกายที่นำวัสดุที่มีอยู่มาจัดทำ

รูปภาพที่ 1 การจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา

รูปภาพที่ 2 การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา

รูปภาพที่ 3 การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา

สรุปและเสนอแนะ

การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) การจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาในสถานการณ์ที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผู้สอนจึงนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติได้จริง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวด้วยการออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้ตามปกติและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยการนำคลิปวิดีโอ การใช้โปรแกรม Powerpoint, Explain Everything, Google Form, Seesaw และ Google Classroom มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ มีการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนเพื่อวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนของผู้สอนและผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

พินันท์ วิศาลสกุลวงษ์, สุมิตตา สว่างทุกข์, มณีนรัตน์ พรหมณี. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเสริมผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กกรุ๊ป วิชาการพยาบาลผดุงครรภ์ 2. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ 2563; 38(1): 97-106.

ศราวุธ เรืองสวัสดิ์, ปภาสินี แซ่ตีว, ปิยะรัตน์ ชูมี. ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานต่อทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี. วารสารพยาบาลทหารบก 2563; 21(1): 235-244.